

Ohnivý anděl v Divadle Antonína Dvořáka je spalující výhrou ostravské opery

Dne: 1.3.2015 Autor: [Milan Bátor](#) V rubrice: [Divadlo](#) Štítky: [Recenze](#)

<http://www.ostravan.cz/19496/ohnivy-andel-v-divadle-antonina-dvoraka-je-spalujici-vyhrou-ostravske-opery/>

Slova o ostravské operní události roku se proměnila ve skutečnost. Národní divadlo moravskoslezské uvedlo historicky první tuzemské nastudování Prokofjevovy opery Ohnivý anděl v ruském originále. Dvě premiéry se uskutečnily ve čtvrtek a v sobotu v Divadle Antonína Dvořáka. Deník Ostravan.cz přináší recenzi psanou z první premiéry, ve které se v hlavních rolích představili Morenike Fadayomi a Ulf Paulsen. Jde rozhodně o další umělecký triumf ostravského operního souboru.

[Zvětšit obrázek](#)

Morenike Fadayomi v hlavní roli Ohnivého anděla.

Foto: *Martin Popelář*

Nastudování velice zajímavého operního titulu se ujal dnes již bývalý šéf ostravské opery Robert Jindra. Na Ohnivém andělovi se však podílela celá řada dalších výrazných individualit (Jiří Nekvasil, Daniel Jäger a další) a souhra jejich talentů ve spojení s prvotřídními pěvci vytvořila inscenaci působivou v mnoha rovinách.

Jen si ho představte: Útlá protáhlá hlava. Už v mládí řídké vlasy, sčesané na pěšinku. Výraz tváře zračící lehké pohrdání, odhodlání a ironii. Sergej Prokofjev byl melodicky možná nejpozoruhodnější skladatel 20. století. S oblibou komentoval hudební dění kolem sebe sarkasticky jedním slovíčkem: „Zábavné“. Dmitrije Šostakoviče to přivádělo k šílenství a nemohl geniálního kolegu vystát. K některým dílům však přes svou vrozenou kritičnost Šostakovič vzhlížel. Jedním

z nich byl také operní skvost Ohnivý anděl.

Není bez zajímavosti, že se Prokofjev v Ostravě osobně objevil přesně před osmdesáti lety. 9. ledna 1935 zde jako sólista představil svůj klavírní koncert č. 3 C – dur. Zásluhou Jaroslava Vogela Ostravu osobně navštívili také Igor Stravinskij a Paul Hindemith. V nedávné době se jejich díla vrátila na operní scénu, a to díky nastudování tehdejšího šéfa ostravské opery dirigenta Roberta Jindry a režiséra Jiřího Nekvasila. Aktuální premiéra Prokofjevovy opery Ohnivý anděl symbolicky uzavírá operní reminiscenci pozoruhodným způsobem. Ohnivý anděl je totiž představení mimořádné v mnoha aspektech.

Fascinující operní mystérium o rytíři Ruprechtovi a démony posedlé dívce Renatě dokončil skladatel v roce 1928. Libreto vytvořil sám Prokofjev podle stejnojmenného románu Valerie Brjusova z roku 1908. Děj se odehrává v Německu 16. století. V úvodním dějství jsme takřka filmovou optikou přeneseni do hostince, kde se právě chystá přenocovat rytíř Ruprecht (Ulf Paulsen). Je však vyrušen výkřiky jakési ženy, která za stěnou s někým zápasí. Ruprecht jí jde na pomoc a objeví v pokoji samotnou dívku, která je zřejmě pronásledována nějakou paranoiou. Zajímavé je, že ač vidí Renata (Morenike Fadayomi) Ruprechta poprvé, zná jeho jméno, což umocňuje atmosféru tajemna a mystiky.

M. Fadayomi a Ulf Paulsen v Ohnivém andělovi. (Foto: M. Popelář)

Renata se Ruprechtovi svěřuje s vlastní znepokojivou vidinou: od věku osmi let se jí zjevuje Ohnivý anděl Madiel, který jí prorokuje, že se stane svatou. Situaci komplikuje další postava – hrabě Heinrich, jehož si dívka ztotožní s Ohnivým andělem. Prokofjev ozvláštnil psychologii příběhu – postava Heinricha není zpívána – jedná se o němou roli. Ruprecht, který se mezitím do Renaty beznadějně zamiluje, vyzve Heinricha na souboj, v němž je těžce raněn. Renata se kaje za to, že Ruprechta vyprovokovala k souboji a slibuje mu lásku a věrnost. Po roce však od něj odchází do kláštera. Zde její znepokojivé vize rozpolť zbytek sester na dva tábory – jedni v ní vidí světici, druzí tvrdí, že je posedlá démony. Scéna, kdy se dívky zbavují svých řeholních slibů a stávají se

z nich orgiastické do rytmu se svíjející postavy, patří k nejsilnějším operním výjevům. Renata v závěru umírá rozhodnutím inkvizitora v plamenech na hranici.

Prokofjev po hudební stránce vytvořil jedno ze svých nejpozoruhodnějších děl. Hudbu k Ohnivému andělu považoval za natolik výjimečnou, že její témata použil o rok později také ve své Třetí symfonii, kde zejména první věta je doslova prošpikována hudbou Ohnivého anděla. Neobyčejně působivá je Prokofjevova hudební charakteristika postavy napůl šílené Renaty, atmosféra zvláštní expresivní snovosti je umocněna exponovanými party některých nástrojů (flétny, fagoty, hoboje atd.). Neobyčejná barevnost Prokofjevovy hudby je dána nezvyklými polohami nástrojů, způsobem práce s tématy a motivy (opera působí silně monotematickým charakterem, hlavní témata Renaty, Ohnivého anděla, Ruprechta se vrací, slévají a všelijak kombinují).

Renata a Ruprecht. (Foto: Martin Popelář)

Prokofjevova hudební partitura je neobyčejně psychologicky prokreslená. Bohužel se tato hudební drobnokresba už tolik neodrazila v psychologii všech postav. Ohnivý anděl je de facto hereckým i pěveckým sólem pro představitelku Renaty – ta doslova neodejde ze scény. Její zvláštní posedlost Ohnivým andělem a znepokojivé vize je možno rozvinout (krom neobyčejně náročného pěveckého partu) do působivé herecké šíře. Morenike Fadayomi se také Renátou zhostila na výbornou. Její

ztvárnění bylo znamenitě dramaticky odstíněné. V pasážích, kdy se jí zjevuje vidina Ohnivého anděla, dokázala být velmi přesvědčivá, pěvecky její výrazný, pevně usazený soprán roli neobyčejně svědčil.

Také Ulf Paulsen v roli Ruprechta prakticky neodchází ze scény. S prokresleností jeho postavy je to však už složitější. Ruprecht trochu působí jako bezmocná loutka, jeho motivy milostného citu k Renatě (která jej využívá pro své cíle a záměry) nepůsobí zrovna přesvědčivě. Postava je psychologicky toporná a divákovy pocity z ní jsou smíšené. Přesto se Paulsenovi podařilo vdechnout Ruprechtovi život zejména díky obrovskému pěveckému nadhledu a velmi inteligentním výkonem. V místech, kde Renata Ruprechta odmítá a spouští na něj příval nejrůznějších výčitek, se mu dařilo Ruprechta vystihnout jemnými přechody v grimasách obličeje, v nichž se střídala bezradnost, ironie, skepse a nezvladatelná touha.

Ulf Paulsen jako Ruprecht. (Foto: Martin Popelář)

Další postavy opery již příliš výrazné nejsou. Není to tím, že by role nebyly zazpívány přesvědčivě, ale prostoru a psychologické kresby mají pohříchu málo. Nejživotněji působil vizuálně působivý (ač němý) Heinrich, pěvecky také zaujal výkon Petera Mikuláše v roli inkvizitora, který Renatu odsoudí k smrti v plamenech. Hostinská a matka představená Yvony Škvárové byla podána s jí obvyklou přesvědčivostí v hlasové i herecké rovině. V závěrečné scéně má velký prostor sbor jeptišek, který výborně ztvárnila ženská sekce sboru Národního divadla moravskoslezského.

Díky vynikajícímu nastudování a přesvědčivým výkonům instrumentalistů v orchestru i hlavním protagonistům se podařilo v Ostravě oživit Ohnivého anděla jako dílo sugestivní, mnohovýznamové a symbolicky nadčasové. Nepochybný podíl na výsledku má suverénní režie Jiřího Nekvasila, výborně volené kostýmy Marty Roszkopfové i vizuálně fascinující scéna Petra Matáska, která mi připadala nejlepší v dlouhodobém časovém měřítku. Ohnivý anděl přes slabiny psychologické kresby nakonec strhuje úžasnou hudbou a exkluzivitou námětu, který je možno vnímat v několika

rovinách. Nastudování lze hodnotit jako velmi povedené a Národní divadlo moravskoslezské si touto Prokofjevovou operou opět připsalo další výrazné umělecké vítězství.